

**MÚSICA
ANTIGA**

6 D'OCTUBRE

SALA 1 PAU CASALS

SCHUBERT 8 | 9

EL SO ORIGINAL. JORDI SAVALL

PROGRAMA DE MÀ

FRANZ SCHUBERT

(Viena 1797 – 1828)

SIMFONIA N. 8 EN SI MENOR, D. 759 "INACABADA"

(1822)

I. Allegro moderato

II. Andante con moto

SIMFONIA N. 9 EN DO MAJOR, D. 944 "LA GRAN"

(1825-1828)

I. Andante – Allegro ma non troppo – Più mosso

II. Andante con moto

III. Scherzo: Allegro vivace – Trio – Scherzo da capo

IV. Allegro vivace

La durada aproximada del concert és 85

LE CONCERT DES NATIONS

JORDI SAVALL, DIRECCIÓ

LINA TUR BONET, CONCERTINO

FLAUTES TRAVESSERES Marc Hantaï / Yi-Fen Chen **OBOÈS** Paolo Grazzi / Gioacchino Comparetto **CLARINETS** Francesco Spendolini / Joan Calabuig **FAGOTS** Joaquim Guerra / Carles Vallès **TROMPES** Thomas Müller / Javier Bonet / Mario Ortega / Lars Bausch **TROMPETES** Jonathan Pia / René Maze **TROMBONS** Elies Hernandis (alto) / Frédéric Lucchi (tenor) / Adrien Muller (baix) **TIMBALES** Riccardo Balbinutti

VIOLINS PRIMERS Guadalupe Del Moral / Elisabet Bataller / Ignacio Ramal / Ricart Renart / Miren Zeberio / Sara Balasch / Noyuri Hazama / Andrej Kapor **SEGONS VIOLINS** Mauro Lopes, cap de segons violins / Santi Aubert / Juliano Buosi / Maria Roca / Paula Waisman / Angelika Wirth / Karolina Habalo / César Sánchez **VIOLES** David Glidden, cap de violes / Éva Posvanecz / Alaia Ferran / Fumiko Morie / Núria Pujolràs / Iván Sáez **VIOLONCELS** Balázs Máté, cap de violoncels / Antoine Ladrette / Dénes Karasszon / Matylda Adamus / Sophie Lamberbourg **CONTRABAIXOS** Xavier Puertas, cap de contrabaixos / Michele Zeoli / Peter Ferretti / Alberto Jara

LUCA GUGLIELMI, ASSISTENT DE DIRECCIÓ

COMENTARI

per **Stefano Russomanno**

La forma musical i el seu acabat

L'octubre del 1822, Franz Schubert comença a escriure una nova simfonia. N'ha completat els dos primers moviments i ha esbossat 128 compassos del tercer quan la seva mà s'atura. S'han formulat moltes hipòtesis sobre les raons per les quals el compositor no va continuar endavant; l'únic cert és que el compositor va enviar els dos moviments acabats al seu amic Anselm Hüttenbrenner a Graz, probablement com a agraïment a la Societat de Música local per haver-lo nomenat membre honorari. Aquesta decisió es pot interpretar com un senyal que Schubert

potser va donar per acabada l'obra. El manuscrit va ser a Graz durant més de quaranta anys fins que el director Johann von Herbeck va saber que existia i va estrenar la simfonia a Viena el 1865.

Què és el que està "acabat"? El podríem definir com quelcom que se sustenta per si sol, les parts del qual dialoguen entre si per crear una sensació de globalitat independent i autònoma. Un tot. D'acord amb l'esquema tradicional, a la *Vuitena* de Schubert li falten els dos últims moviments, ha quedat incompleta. Tanmateix, quan l'escoltem no hi trobem a faltar res més. Els seus dos moviments formen un binomi perfectament equilibrat i en certa manera simètric. Que la simfonia no acabi en la mateixa tonalitat del començament no atorga, si de cas al díptic, un sentit d'obertura cap a l'infinít.

Sobre l'Allegro moderato, en si menor, planeja l'ombra de la frase inicial, entonada en *pianissimo* per violoncels i contrabaixos. Aquests vuit compassos tenen l'ambigüitat de certs començaments beethovenians. Ni introducció veritable ni exposició temàtica veritable constitueixen una espècie de germen fosc que no deixa d'actuar per darrere de l'esquema formal basat en l'oposició de dos temes: el primer, desconsolat, és a càrrec de l'oboè i el clarinet junts; el segon, confiat als violoncels i, seguidament, als violins, està en sol major i desprèn un to calorós, tot i que matisat per la inquietud del seu acompanyament en contratemps. L'Andante con moto, en mi major, acudeix de nou al ritme ternari i al contrast temàtic de l'Allegro moderato fins al punt de configurar-se com un reflex invers del primer moviment, però transfigurat en un clima de lirisme més dilatat.

"Transfiguració" és també el terme que fa servir Jordi Savall per definir un dels trets principals de la música de Schubert, és a dir: la capacitat per convertir el dolor en aliment d'un art superior. Els instruments de l'època i l'acostament filològic estan posats aquí al servei d'una visió alleugerida del pes de certa tradició interpretativa en matèria de timbres, dinàmiques i volums sonors.

També l'estrena de la Simfonia n. 9 va tenir lloc després de la mort de Schubert. Schumann la va descobrir el 1838 i Mendelssohn la va dirigir per primera vegada a Leipzig l'any següent. La simfonia va rebre el sobrenom de "La Gran", tant per les seves dimensions formals majestuosos com per la seva enorme transcendència en l'evolució del gènere, en constituir un pont entre el llegat de Beethoven i les futures experiències de Bruckner. Tot i que la partitura autògrafa té data del març del 1828, els musicòlegs s'inclinen per pensar que Schubert va començar la seva composició a Gastein l'estiu del 1825 i la va presentar l'octubre del 1826 a la Gesellschaft der Musikfreunde, sense aconseguir que s'estrenés.

El primer moviment està precedit d'una introducció lenta (Andante), que desenvolupa un tema exposat en els compassos inicials per les trompes a l'uníson. L'amplitud d'aquesta secció dissimula i suavitzava l'entrada de l'Allegro ma non troppo, la dilatació formal del qual és el producte d'un nou tipus d'enfocament, que tendeix a suavitzar les tensions entre temes i atorga als colors harmònics una funció revolucionària com a vectors del discurs a través de modulacions de vegades sorprenents. Més que com a terreny d'un conflicte, Schubert concep la forma musical com una espècie de viatge erràtic, marcat per l'estupor que suscita l'aparició de paisatges sempre nous.

La melodia principal de l'Andante con moto, exposada per l'oboè sol, té un to nostàlgic, tot i que dels seus ritmes de punt s'origina aviat un tema més vigorós, en els ecos de marxa del qual es pot veure una clara anticipació de Mahler. Tot el moviment es mou en una alternança contínua de

moments lírics i dramàtics, que només en els compassos conclusius sembla que adquireix per fi una aparença plàcida.

L'Scherzo sorprèn per la seva densitat amb una riquesa temàtica que iguala la d'una forma sonata. Encara més impressionant és, tanmateix, l'Allegro vivace final per la seva extensió: els seus 1.154 compassos suposen un malbaratament d'idees difícil de resumir en poques línies. Schubert juga la carta de la majestuositat, amb resultats que en alguns moments evocuen els finals del *Júpiter* mozartian i de la *Novena* de Beethoven. També per aquesta raó, "La Gran" constitueix quelcom únic en la producció del compositor austríac.

AMB EL SUPORT DE:

JORDI SAVALL I LE CONCERT DES NATIONS
DUEN A TERME UNA RESIDÈNCIA A